

HOSPODA POLITIKA – DŮM Č. 20 NA NÁMĚSTÍ

Dům č. 20 na náměstí v Příboře stával – jak se říká – **odjakživa!** Byl to až do rekonstrukce radnice v roce 1937 poslední dům na západní straně náměstí s podloubím! Při rekonstrukci radnice bylo podloubí dostavěno i u radnice. Dům č. 20 byl dlouhý – vedl od náměstí směrem dozadu až k ulici Karla Čapka (viz plán).

19. století

Ale zůstaňme v **19. století**. V roce 1815 stála před domem malá dřevěná kůlnička a v ní byly uloženy potřeby k hašení požárů – kbelíky, lopaty a další pomůcky. V té době už zřejmě dům patřil rodině **Václava Rundta** – hodináře z Místku. „Jistojistě“ jí patřil v roce 1838. Tehdy v dubnu Václav Rundt – bylo mu pouhých 66 let – zemřel. Majitelem domu se stal jeho tehdy 22letý syn **Johann**, který ukončil svou hodinářskou živnost ve Frenštátě a odstěhoval se do Příbora.

Proč on? Nevíme. Václav Rundt měl totiž i další dospělé děti – Cecílii, 37letou, Petra (35 let), Emanuela (33 let) a dvěma nejmladším dětem Václavovi a Eleonoře bylo 17 a 15 let.

V roce **1861** dům koupili **Grossmannovi**, do roku 1868 byl napsán na **Maxence** Grossmanna a zřejmě po jeho smrti v roce 1868 se majitelkou stala jeho žena **Josefína** (dcera Ferdinanda Pokorného, známého příborského lékárníka a prvního příborského historika, napsal Dějiny města Příbora).

Zřejmě to byla Josefína, kdo přišel s nápadem v domě zřídit hostinec. Stalo se tak nejspíše v roce **1871!** V tom roce totiž byla založena **Katolická politická jednota** a ta měla svoji schůzovní místnost v hostinci č. 20. **Od té doby se hostinci začalo říkat Politika – lidé chodili nejdříve do politiky, myšleno na schůzi, potom do Politiky – myšleno do hostince.** V domě byl výčep piva, vína, lihovin. Hostinskou činnost tady provozoval **Abraham Perl**. Katolická politická jednota působila v domě až do r. 1905. V té době ale už spolek nevyvíjel skoro žádnou činnost a většina členů vstoupila do nově založeného Všeobecného sdružení křesťanského dělnictva. Ten se scházel v jiných prostorách.

To už dům s hostincem patřil manželům **Františkovi a Rose Luleyovým**. Josefína Grossmannová se přestěhovala ke svému bratrovi do domu č. 57 v ulici K. Čapka (dnes je to nenápadný malý dům za lékárnou směrem k domu s prodejnou potřeb pro zvířátka) a v roce **1882** Luleyovým dům č. 20 prodala.

Později - pravděpodobně po smrti rodičů – Rosa zemřela v r. 1891 a František v roce 1897, se majitelem domu stal jejich syn **Hubert Luley se ženou Aloisíí**. Koncesí na provozování hostinské a výčepnické činnosti – „*koncese ku podávání pokrmů, výčepu pálených lihových nápojů včetně kořalky, ku podávání kávy a jiných teplých nápojů*“ Hubert Luley obdržel už v roce 1896.

V roce 1902 nechal dům přestavět stavitelem B. Karlseder. Tehdy přibýlo k domu tzv. „*záchodiště*“. U Huberta Luleye pracoval jako výčepník – archivní prameny uvádějí, že ještě v r. 1915 - **Robert Horák**. Pak musel hostinský odejít do 1. světové války. Z ní se nevrátil.

20. století – 1. republika

V roce 1922 Hubert Luley ohlásil na úřadech, že „*jako majitel domu a provozovatel koncese hostinské a výčepnické navrhuje paní Terezií Horákovou jako výčepnici na místo jejího, do té doby nezvěstného muže (Roberta Horáka)*.“ Bylo mu vyhověno.

Hubert Luley zemřel **18. ledna 1925** a jeho manželka **Aloisie Luleyová** si zažádala v témže roce o pokračování provozování živnosti místo svého zemřelého manžela, což okresní úřad akceptoval.

Nicméně za 3/4 roku **20. října 1925** žádá syn Aloisie Luleyové, **František**, úředník Živnostenské banky v Ostravě, o udělení koncesních práv na provozování hostinské a výčepnické živnosti po své matce. Živnostenské oprávnění mu bylo vydáno začátkem roku **1926** s několika podmínkami: sklepy musely být nově opraveny, vybíleny a vysířeny, v místnostech hostinských musel umístit na vhodném místě ceníky jídel, nápojů a v neposlední řadě „*bud'ťež vždy popelníčky*“, dále musel vhodně postavit hygienická plivátka. Vše Frant. Luley splnil.

V roce **1927** zažádal Frant. Luley o schválení svého nového zástupce a výčepníka v osobě pana **Aloise Šitavance** po odcházející Terezií Horákové. V žádosti napsal, že pan Šitavanc již 19 let vypomáhal paní Horákové. Okresní úřad však této žádosti nevyhověl ihned. Povolení

vydal až v roce 1929. Potom s ním pracovala v hospodě jeho žena Marie. Manželé Šitavancovi měli tři děti Oldřicha, Boženu a Miroslava. Všichni se narodili v Politice – v domě č. 20. Z Miroslava Šitavance se stal učitel. Božena se vyučila – cit. „...u člena společenstva Františka Luleye, hostinského v Příboře v době od 1. září 1930 do 31. srpna 1933 v živnosti hostinské a výčepnické s velmi dobrým prospěchem.“

Slečna Božena u pana F. Luleye zůstala i po vyučení. Do hospody chodil na jídlo v době rekonstrukce radnice 1936–1937 stavitel Židek. Slečna Božena mu padla do oka a byla z toho svatba. Dcera Zdeňka se jím narodila v Ostravě, ale dcera Marie v Příboře. Dědeček Alois Šitavanc malou Marii pokládal zabalenou na teplá kachlová kamna, aby se pořádně ohřála, bývala křehká. Šitavancovi bydleli v té době dole a Luleyovi měli byt v patře.

Podle všeho měli lidé výčepního Aloise Šitavance rádi. Otevírací dobu hospody nijak neomezoval. Například otevřel hostinec na Štědrý den tak, aby si po půlnoční mši lidé z Prchalova, z Klokočova (jezdili do kostela na saních) i z Příbora mohli společně dát nějakou tu štamprličku. A také mu nevadilo, když vešel do hospody sedlák i s krávou. Nemohl zvíře nechat venku, když musel do hospody on, dobytek musel také!

Pivo se do hospody vozilo od pivovarníka Klimíčka z Pivovarní ulice (dnes ČSA). Led se vozil také od něj.

Poznámka k hostinci Politika, ale tak trochu mimo něj...:

Terezie Horáková (*1882) po ukončení činnosti v Politice bydlela v Nádražní ulici č. 126, kde si zřídila vývařovnu pro lidi z vyšší společnosti.

Terezie měla syna Oldřicha (narozen 1914). Kromě toho, že hrával fotbal s o 14 let mladším Lubomírem Loukotkou – kronikářem a dnes čestným občanem města Příbora, provozoval hospodu Za Vodou. Ta fungovala i za 2. sv. války a byla česká!! Proto v ní bývalo vždy plno!

Rodina Luleyových patřila mezi příborskou honoraci. Pamětníci si ještě vzpomínají na krásnou a vznešenou dámu s blond hustými vlasy – paní Luleyovou. Zřejmě ženu pana Josefa, dalšího syna Huberta a Aloise Luleyových, Františkova bratra. Paní Luleyová prý bývala nepřehlédnutelná – koneckonců stejně jako Josef. Ten maturoval v Příboře, pak studoval vysokou školu, rychle se učil jazyky. Po studiích působil jako československý konzul v Bukurešti, Budapešti, v Bombay. Zde ho zastihla 2. sv. válka. Z Bombaje odjel v r. 1941 do Singapuru, kde založil čsl. konzulát. Když v únoru 1942 začali Japonci odstřelovat Singapur, zachránil se útekem na anglickém křižníku. Tak se dostal do Anglie. Později byl v Marseille a v Paříži a po osvobození se vrátil do Prahy. Pracoval v konzulárních službách v Jeruzalému, v Kapském Městě. Do Příbora jezdíval a ti, kteří si ho znali, si ho pamatují jako vysokého muže v bílém obleku, elegána každým coulem!

Třetím dítětem Aloisie a Huberta Luleyových byla Lola.

V domě bylo za první republiky kromě hostince pánské holičství pana Václavka, prodejna konfekce Josefa Krause.

20. století po 2. sv. válce

Období po válce a zejména **50. léta** znamenala pro Politiku výraznou změnu. V r. 1950 obdržel MNV Příbor od ONV Nový Jičín návrh na prošetření, jednak rodinných poměrů v rodině Frant. Lulaye, i to zda jemu a jeho zástupci A. Šitavancovi neplyne z provozování bezpracný zisk.

Zároveň byly v Okresním archivu v Novém Jičíně uloženy přípisy o tom, že hostinec je začleněn do Komunálního podniku města Příbora.

21. 9. 1950 vydal Okresní národní výbor v Novém Jičíně výměr, kterým se zrušil koncesi k provozování živnosti hostinské a výčepnické panu Františku Luleyovi. V odůvodnění se píše, že v Příboře je toho času 7 pohostinských podniků socialistického sektoru, které plně dostačují ke krytí potřeb obyvatelstva. Jedním z důvodů - cit. „*jest okolnost, že jste živnost ode dne udělení koncese sám neprovozoval, nýbrž jest provozována náměstkem, z čehož Vám plyne bezpracný zisk. Vaše existence nebude zrušením výše uvedené koncese nikterak ohrožena, neboť jste zaměstnán jako úředník v Živnobance Ostrava.*“

Fr. Luley se odvolal. V odvolání zmínil, že se stará o svou hluchoněmou sestru (Lolu), která je zbavena svéprávnosti. Krajský národní výbor rozhodnutí ONV v plném rozsahu potvrdil a odvolání nevyhověl.

Z dalších zápisků a vyprávění pamětníků vyplynulo, že: v 50. letech byl hostinec nejdříve zrušen a na nějaký čas zde město zřídilo noclehárnu.

V roce 1957 došlo k opravě fasády domu a v roce 1960 ke zřízení jídelny. To už dům vlastnil státní podnik Restaurace a jídelny. Dovnitř se vcházelo hlavními dveřmi, prošlo se

chodbičkou a další dveře za levým schodištěm vedly do hospody. Vpravo za rohem stál výčep. Za tzv. nálevnou bývala další místnost – extrovna, v ní se podávalo jídlo. Pochoutkou bývala například koprovka se dvěma vejčky za 3,50 Kč. Za jídelnou nescházela malá kuchyňka.

Za kuchyňkou byla ještě jedna místnost a pro zajímavost: v ní se v roce 1968 - kdy byl obnoven na pár let skaut – scházeli junáci – oddíl Světlušek i Vlčat. Místnost skautům zajistil František Linart, který tehdy pracoval v bytové komisi MNV. Do skautu se chodívalo z ulice Karla Čapka.

Politika jako prosperující hospoda – mívala vždycky plno – před válkou i v 60. - 70. letech 20. století. Často přes dým z cigaret nebylo možno dohlédnout na konec místnosti.

Do hospody například chodívali havíři, kteří přijížděli z Ostravy a vystupovali u Volného. Část jich zamířila do Sokolky, část do Politiky. Pivo desítka stála 1,20, potom 1,70 Kčs.

12. února 1978 byla hospoda zavřena. Jako poslední výčepní v Politice pracovala paní Hana Prikrilová. Dál už dům jen chátral.

20. století po roce 1989

V roce 1991 dům č. 20 koupil Josef Večerka. Jednotlivé části domu začal pronajímat.

Ve sklepních prostorách byla vinárna.

V místě, kde býval hostinec, se nejdříve prodávalo maso, bylo tady řeznictví. Pak v letech 1994–2006 zde provozovali Špírkovi cukrárnu.

Ve vstupu vlevo se prodávaly i dekorativní asijské předměty a poté tu chvíli byla prodejna pečiva. Vpravo v malé místnůstce byla večeřka.

V roce roku 2008 dům patřil realitní kanceláři. A pak ho koupil Rudolf Korčák. A to je už v podstatě současnost...

Napsala: Mgr. Irena Nedomová, Local TV Příbor

e-mail: televize-pribor@seznam.cz, tel. 776 725 909

Zdroje: Okresní archiv Nový Jičín (Fond: Okresní úřad Nový Jičín, karton č. 475)

Archiv Mgr. L. Loukotky a Mir. Šitavance, učitele, vyprávění Zdeňky a Josefa Korčákových a řady dalších pamětníků. Všem děkuji za podnětné a vzácné informace a Mir. Karlíkové za ochotu.

Poznámka: v pátrání po historii Politiky jsme narazili na větu: V Politice se scházel Cech nespokojenců. Dokáže-li někdo z vás tuto větu rozšifrovat, ozvěte se nám. Děkujeme.

Rudolf Korčák, rok 2022: vzpomíná: Pouze POLITIKA - vím na 100%, že se zavírala 31. března 1979. Měli jsme tehdy uhelné prázdniny a já jsem tam jako mladíček chodil na pivo. Potom tam na dveřích dlouho visela cedule od RaJ Frenštát/Rad.

Původně zpracováno v r. 2008